

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Šance pro Šluknovský výběžek

Klíčová aktivita č. 1

Vzdělávací modul FG - 03

Sestavování a dodržování rozpočtu

Autor: Ing. Robert Petroušek

Šluknov 2013

Projekt „Šance pro Šluknovský výběžek“
reg. č. CZ.1.07/3.1.00/37.0030

Realizátor: Vyšší odborná škola a Střední škola, Varnsdorf, příspěvková organizace

Partner: Střední lesnická škola a Střední odborná škola sociální, Šluknov, příspěvková organizace

OBSAH:

1. CHARAKTERISTIKA VZDĚLÁVACÍHO MODULU	3
1.1 PROFIL ABSOLVENTA.....	3
1.2 VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ	3
1.3 MOŽNOSTI UPLATNĚNÍ ZÍSKANÝCH ZNALOSTÍ A DOVEDNOSTÍ V ŽIVOTĚ.....	3
1.4 POJETÍ VZDĚLÁVACÍHO MODULU	4
2. CHARAKTERISTIKA OBSAHU VZDĚLÁVACÍHO MODULU.....	5
2.1 VZDĚLÁVACÍ MODUL SESTAVOVÁNÍ A DODRŽOVÁNÍ ROZPOČTU.....	5
2.2 ORGANIZACE VÝUKY	5
2.3 METODICKÉ POSTUPY VÝUKY	5
2.4 ZPŮSOBY ZJIŠŤOVÁNÍ POKROKU ÚČASTNÍKŮ A ZPĚTNÉ VAZBY OD MENTORŮ	6
2.5 VSTUPNÍ PŘEDPOKLADY	6
3. UČEBNÍ PLÁN VZDĚLÁVACÍHO MODULU	7
4. ROZPIS HODIN VZDĚLÁVACÍHO MODULU.....	9

1. Charakteristika vzdělávacího modulu

1.1 Profil absolventa

Vzdělávací modul Sestavování a dodržování rozpočtu vznikl v rámci projektu Šance pro Šluknovský výběžek v roce 2012 a jeho hlavním posláním je posílit kompetence účastníků k zodpovědnému hospodaření s rodinnými finančními prostředky. Program má též preventivní charakter, neboť obsahuje informace, jak správným rodinným hospodařením předcházet složitým životním situacím typu předlužení a exekuce. Program je užitečný pro občany, kteří se mohou nebo již ocitli na prahu nebo v dluhové pasti, protože přináší znalosti o možných řešeních těchto složitých životních situací. Mnohé ze znalostí a dovedností jsou přenositelné i do jiných oblastí života.

Modul je určen osobám starším 15 let, kteří nemají základní kompetence v oblasti nakládání s rodinnými finančními prostředky a hrozí jim tak předlužení, exekuce a následné sociální vyloučení.

1.2 Výsledky vzdělávání

Absolvent vzdělávacího modulu bude schopen:

- sestavit zodpovědně a logicky rodinný rozpočet z příjmů a výdajů členů domácnosti,
- chápat přebytkový, vyrovnaný a schodkový rozpočet,
- chápat důsledek špatného (schodkového) hospodaření,
- uvědomit si rizika spojená s nesprávným rodinným hospodařením,
- umět reagovat na neočekávané výdaje,
- uvědomit si odpovědnost rodiny za správné hospodaření s ohledem na potřeby dětí.

1.3 Možnosti uplatnění získaných znalostí a dovedností v životě

Absolvent uplatní získané kompetence v každodenním životě, a to nejvýrazněji ve všech situacích, které se týkají hospodaření s rodinnými finančními prostředky, ať už jde o osobní finance nebo hospodaření rodiny a domácnosti.

Mnohé z kompetencí jsou analogické i pro pracovní prostředí, takže jsou přenositelné i do výkonu zaměstnání nebo podnikání.

Vzdělávací modul může mít zprostředkovaný dopad i na děti účastníků, protože posiluje nejen vnitřní motivaci k odpovědnému rodinnému hospodaření, ale svým didaktickým a osvětovým pojetím vytváří u účastníků předpoklady k tomu, aby informace byli schopni předat a vysvětlit i ostatním, např. příbuzným.

1.4 Pojetí vzdělávacího modulu

Vzdělávací modul Sestavování a dodržování rozpočtu má osvětový charakter a spadá spíše do oblasti občanského vzdělávání. Snahou mentorů je poskytovat informace účastníkům vzdělávání, vést je ke kritickému posuzování informací z různých zdrojů a motivování k zodpovědnému chování v oblasti rodinných financí.

Pojetí modulu je vzhledem k charakteristice cílové skupiny spíše neformální, nejsou tak často využívány frontální metody typické pro školní vyučování, ani přednáškové a seminární formy typické pro odborné vzdělávání dospělých. Důraz je převážně kladen na individuální způsob práce s jednotlivci nebo malými skupinami, např. rodinami.

Důraz je kladen na využívání reálných finančních údajů rodiny, reálných situací ze života účastníků, jejich osobních zkušeností a zkušeností z jejich blízkého okolí. V této souvislosti je nutné, aby mentoři důsledně dbali na diskrétnost.

Mentoři, působící v tomto vzdělávacím modulu jako vzdělavatelé, musí zachovávat etické zásady uvedené v Metodice pro aplikaci vzdělávacích programů do praxe.

2. Charakteristika obsahu vzdělávacího modulu

2.1 Vzdělávací modul Sestavování a dodržování rozpočtu

Vzdělávací modul Sestavování a dodržování rozpočtu je součástí vzdělávacího programu Odpovědný přístup k financím, prevence dluhové pasti, správné sestavování rozpočtu.

Cílem vzdělávacího modulu je přivést účastníky k pochopení základní struktury rozpočtu domácnosti v souvislosti s hospodařením schodkovým, přebytkovým nebo vyrovnaným. Uchazeči si pod vedením mentora vytvoří různé varianty rozpočtu své domácnosti na základě skutečných nebo fiktivních údajů a budou schopni posuzovat jejich silné a slabé stránky a diskutovat o nich. V modulu převažuje forma individuální osvětové a poradenské práce s jednotlivci a malými skupinami, zejména rodinami.

2.2 Organizace výuky

Celkové pojetí organizace výuky je značně neformální a nemá pevný časový rozvrh. Toto rozvolnění je odvozeno od osvětového charakteru vzdělávacího modulu. Tento modul nemá stanovené přesné pořadí pro jeho absolvování v rámci vzdělávacího programu.

Struktura obsahu vzdělávacího modulu (viz Rozpis hodin vzdělávacího modulu) je rozvržena celkem do 10 hodin (5 teoretických hodin a 5 hodin praktických cvičení). Výuka se bude nejčastěji odehrávat v prostředí blízkém účastníků, tj. v domácnostech účastníků, případně v komunitních centrech. Některé aktivity skupinového charakteru se budou odehrávat ve školících místnostech realizátora a partnera projektu.

Časově je přímá kontaktní práce plánována podle potřeb cílové skupiny. Mentor se většinou s účastníkem dohodne na termínu a čase schůzky (v kteroukoliv denní či večerní hodinu).

2.3 Metodické postupy výuky

Vzdělávací modul má osvětový charakter a převažuje v něm přímá kontaktní práce mentora s jednotlivci nebo malými skupinami (např. rodinou). Podle tématu a situace jsou převážně voleny tyto výukové metody: individuální a skupinové konzultace, přednášky, individuální asistence, poradenství, nácviky praktických situací. Hlavním úkolem mentorů je vytvářet aktuální reálné situace, při kterých se účastníci zcela neformálně naučí potřebné dovednosti a znalosti nutné ke správnému sestavování rodinného finančního rozpočtu a jeho jednoduché analýze.

Pro podporu učení má mentor a účastník k dispozici vzdělávací oporu, která obsahuje nejdůležitější informace týkající se právě sestavování a dodržování rodinného rozpočtu a příkladného spravování rodinných financí. Tento sešit není určen pouze k samostudiu, ale je aktivně využíván i při samotné výuce, zejména při řešení praktických cvičení týkajících se rodinného rozpočtu.

Vzdělávání se nejčastěji odehrává v přirozeném prostředí účastníků.

2.4 Způsoby zjišťování pokroku účastníků a zpětné vazby od mentorů

Mentori se snaží v úvodu každého modulu provést neformální diagnostiku kompetencí jednotlivých účastníků, aby měli představu o aktuální úrovni finančních znalostí a praktických dovedností. Pokroky jednotlivých účastníků si mentori zaznamenávají a využívají těchto záznamů k účinnější individualizaci vzdělávání. Ve výuce se tedy používá pouze toto formativní hodnocení; sumativní hodnocení není využíváno. Mentori samozřejmě neformálním způsobem průběžně informují účastníky vzdělávání o jejich pokroku, chválí je a povzbuzují při dílčích neúspěších.

Zároveň informují o svých poznatcích tvůrce vzdělávacího modulu, seznamují je s případnými nedostatky a případně navrhnou některé úpravy těchto materiálů, které povedou k vyšší efektivnosti vzdělávání cílové skupiny v tomto konkrétním vzdělávacím modulu.

2.5 Vstupní předpoklady

Vzdělávací modul Sestavování a dodržování rozpočtu má velmi nízký vstupní práh. Vyžaduje se pouze dovršení 15 let věku, státní občanství ČR, souhlas se zapojením do vzdělávacích aktivit a souhlas se zpracováním osobních údajů v tomto rozsahu: jméno a příjmení, bydliště. Účastníci jsou zároveň informováni o možnosti použití fotografických či kamerových záznamů v rámci výuky.

3. Učební plán vzdělávacího modulu

Název modulu	Sestavování a dodržování rozpočtu	Kód	FG-03
Délka modulu	10 hodin		
Typ modulu	Nepovinný		
Vstupní předpoklady	Vyžaduje se dovršení 15 let věku, souhlas se zapojením do vzdělávacích aktivit a souhlas se zpracováním osobních údajů v tomto rozsahu: jméno a příjmení, bydliště, datum narození. Účastníci jsou zároveň informováni o možnosti použití fotografických či kamerových záznamů v rámci výuky.		
Stručná anotace vymezující cíle modulu			
Absolvent modulu bude informován o správném sestavování rodinného rozpočtu a spravování svých financí, včetně předcházení chyb během finančního rozhodování.			
Předpokládané výsledky výuky			
Absolvent modulu bude schopen:			
a) sestavit své příjmy a výdaje,			
b) chápat přebytkový, vyrovnaný a schodkový rozpočet,			
c) chápat důsledek špatného (schodkového) hospodaření,			
d) uvědomit si rizika spojená s nesprávným rodinným hospodařením,			
e) umět reagovat na neočekávané výdaje,			
f) uvědomit si odpovědnost rodiny za správné hospodaření s ohledem na potřeby dětí.			
Učivo:			
<ul style="list-style-type: none">• hotovostní a bezhotovostní forma peněz,• rodinný rozpočet - výdaje a příjmy,• přebytkový, vyrovnaný a schodkový rodinný rozpočet,• správné sestavení rodinného rozpočtu,• rizika nesprávně sestaveného rodinného rozpočtu,• význam vytváření rezervy v rodinném rozpočtu,• řešení rodinného rozpočtu při neočekávaných výdajích a příjmech,• zodpovědné zadlužování,• praktická cvičení při sestavování rodinného rozpočtu.			

Doporučené postupy výuky

Přednáška s diskusí na dané téma, individuální asistence, poradenství.
Tvorba různých variant rozpočtu své domácnosti na základě skutečných či fiktivních údajů.

Způsob ukončení modulu

Započtení na základě absolvovaných výukových a konzultačních hodin.

Doporučená literatura a informační zdroje

1. PETROUŠEK, R. *Vzdělávací opora FG - 03. Sestavování a dodržování rozpočtu.* Projekt Šance pro Šluknovský výběžek. Šluknov, 2013
2. PETROUŠEK, R. *Tahák - Sestavování a dodržování rodinného rozpočtu.* Projekt Šance pro Šluknovský výběžek. Šluknov, 2013
3. SMRČKA, L. *Rodinný rozpočet a společnost spotřeby.* 1.vyd. Praha: Professional Publishing, 2008. ISBN 978-80-86946-78-8.
4. ABECEDA RODINNÝCH FINANČÍ. *Lekce* [online]. [cit. 2013] Dostupné na WWW: <<http://www.abecedarodinnychfinanci.cz/lekce/rodinny-rozpocet>>

4. Rozpis hodin vzdělávacího modulu

Modul FG 03 - Sestavování a dodržování rozpočtu		
Obsah (dílní témata)	Časová dotace	Metody, pomůcky
I. Hotovostní a bezhotovostní forma peněz <ul style="list-style-type: none"> • hotovostní forma peněz • bezhotovostní forma peněz 	1 hodina	<ul style="list-style-type: none"> • konzultace • diskuse • vzdělávací opora
II. Rozpočet domácnosti <ul style="list-style-type: none"> • rozpočet obecně • příjmy rodinného rozpočtu • výdaje rodinného rozpočtu 	1 hodina	<ul style="list-style-type: none"> • konzultace • diskuse • vzdělávací opora
III. Cvičení k tématu Rozpočet domácnosti <ul style="list-style-type: none"> • příjmy a výdaje • rozpočet rodiny 	2 hodiny	<ul style="list-style-type: none"> • cvičení • diskuse • vzdělávací opora • tahák
IV. Správné sestavení rodinného rozpočtu <ul style="list-style-type: none"> • výdaje nezbytné a zbytné • výdaje pravidelné a nepravidelné • výdaje ostatní a investiční • příjmy pravidelné a nepravidelné • příjmy aktivní a pasivní 	2 hodiny	<ul style="list-style-type: none"> • konzultace • diskuse • vzdělávací opora • tahák
V. Cvičení k tématu Správné sestavení rodinného rozpočtu <ul style="list-style-type: none"> • příjmy a výdaje rodinného rozpočtu • tvorba měsíčního rod. rozpočtu • tvorba ročního rod. rozpočtu 	3 hodiny	<ul style="list-style-type: none"> • konzultace • diskuse • vzdělávací opora • nácvik tvorby rod. rozpočtů

VI. Zodpovědné zadlužování <ul style="list-style-type: none">• na co je vhodné se zadlužit• zvážení finančních prostředků na splátky• volba finančního produktu	1 hodina	<ul style="list-style-type: none">• konzultace• diskuse• vzdělávací opora
--	----------	---